

02.11.2015

Kj/9

§ 1044

Iltakouluasia: Helsingin ilmastopolitiikka

HEL 2015-002990 T 11 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä saadun selvityksen ja Helsingin ilmastotiekartan 2050 tiedoksi.

Lisäksi kaupunginhallitus päätti kehottaa kaupunginjohtajaa huolehtimaan Helsingin kaupungin liittymisestä maailmanlaajuiseen Compact of Mayors -ilmastoaloitteeseen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Victor Andersson, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
victor.andersson(a)hel.fi
Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin ilmastotiekartta 2050
- 2 Compact of Mayors -aloitteen esittely
- 3 Pohjoismaisten pääkaupunkien ilmastojuulistus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Helsingin ilmastotyötä ohjaavat kaupunginvaltuuston hyväksymät strategiaohjelma, kaupungin ympäristöpolitiikka, energiapoliittiset linjaukset ja pääkaupunkiseudun ilmastostrategia. Pitkän tähtäimen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2050. Välitavoitteena on vähentää koko Helsingin hiilidioksidipäästöjä kaupungin alueella 30 prosentilla vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta.

Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen edellyttää toimia sekä energiantuotannon päästöjen vähentämiseksi että energiatehokkuuden parantamiseksi. Rakennusten lämmitys aiheuttaa yli puolet Helsingin

kasvihuonepäästöistä. Kaupungin palvelurakennusten ja joukkoliikenteen osuus on kahdeksan prosenttia.

Vastuu ilmastotavoitteiden edistämisestä jakautuu kaupungin hallintokuntien kesken niiden toimialojen mukaisesti. Energiatehokkuutta ja hajautetun uusiutuvan energian tuotantoa kaupunkialueella edistetään useilla kaupungin ohjauskeinoilla.

Päätöksentekovaiheessa olevan Yleiskaava 2050:n yleisenä tavoitteena on vahvistaa energiaterhokasta kaupunkirakennetta. Kaupungin tiivistyminen joukkoliikenteen verkostojen varteen mahdollistaa vähäpäästöisen liikkumisen. Uusilla asuinalueilla toteutetaan ilmasto- ja ympäristöpilotteja.

Kaupungin oman toiminnan energiaterhokkuutta parannetaan jatkuvasti. Omien uudiskohteiden rakentamisen ja peruskorjausten energiaterhokkuudelle asetetut vaatimukset vaikuttavat välillisesti koko rakennusalaan edellyttäessään toimijoilta jatkuvaa kehittämistä sekä edistävät cleantech-alojen toimintaa.

Ympäristökeskuksen luoman Ilmastotiekartan tarkoituksena on toimia apuvälineenä kehitettäessä ilmastotyötä vaikuttavammaksi ja vuorovaikutteisemmaksi.

Useat elinkeinopoliittiset toimet ja erillishankkeet voivat osaltaan tukea kaupungin ilmastotavoitteita. Pääkaupunkiseudusta rakennetaan kansainvälisen luokan referenssialuetta älykkäille ja ekologisesti kestäville ratkaisuille Smart & Clean -yhteistyöhankkeessa.

YK:n ilmastopöytäkirja muodostaa puitteet kansainväliselle ilmastopolitiikalle. Pariisissa pidettävän ilmastohuippukokouksen yhteydessä järjestetään suurten kaupunkien edustajille suunnattu erilliskokous. Tässä yhteydessä on luotu kaupunkien ilmastotyön näkyvyyden parantamiseksi ja vertailun helpottamiseksi uusi globaali Compact of Mayors -raportointijärjestelmä. Aloitteeseen liittymällä kaupunki sitoutuu raportoimaan ilmastotavoitteistaan sekä niiden toteutumisesta.

Ilmastotyön merkityksen kasvaessa ja kansainvälisen ulottuvuuden vahvistuessa korostuu kaupungin toiminnan koordinaatiotarve. Kaupunginjohtaja on asettamassa ilmastoasioiden koordinaatiota varten työryhmän. Jatkotyössä keskeisiä määriteltäviä asioita ovat vuosien 2020 ja 2050 osalta sovittujen tavoitteiden välitapit.

Esittelijän perustelut

Helsingin ilmastotavoitteet

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen edellyttää Helsingin kaupungilta kokonaisvaltaisia ja suunnitelmallisia tavoitteita ja toimia. Laaja toimintakenttä käsittää paikallisen, seudullisen ja kansallisen sekä kansainvälisen tason.

Helsingin ilmastotyötä ohjaavat kaupunginvaltuuston hyväksymät strategiaohjelma, kaupungin ympäristöpolitiikka, energiapoliittiset linjaukset ja pääkaupunkiseudun ilmastostrategia.

Lisäksi Helsinki on liittynyt useisiin sopimuksiin ja julistuksiin, kuten työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tehtyyn kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) ja vuokra-asunto-yhteisöjen energiatehokkuussopimukseen (VAETS) sekä EU:n Covenant of Mayors -ilmastosopimukseen. Valtion kanssa on tehty myös maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus, jonka lähtökohtana on kestävä rakenne, energiatehokkuus ja yhteisvastuullisuus asuntopolitiikassa. Kaikkiin sopimuksiin liittyen on laadittu toimenpideohjelmat, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Kaupungin ympäristöpolitiikassa linjataan, että Helsinki on eturivin toimija energiatehokkuudessa, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen edellyttää toimia sekä energiantuotannon päästöjen vähentämiseksi että energiatehokkuuden parantamiseksi. Rakennusten lämmitys aiheuttaa 54 prosenttia Helsingin kasvihuonepäästöistä. Työn ja vapaa-ajan liikkuminen tuottaa 23 prosenttia päästöistä. Kulutussähkön osuus on noin viidennes. Noin kaksi prosenttia päästöistä on peräisin yhdyskuntajätteestä. Suurimmasta osasta päästöjä vastaavat helsinkiläiset kotitaloudet. Kaupungin palvelurakennusten ja joukkoliikenteen osuus on kahdeksan prosenttia.

Helsingin pitkän tähtäimen ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2050. Välitavoitteena on strategiaohjelman mukaisesti vähentää koko Helsingin hiilidioksidipäästöjä 30 prosentilla vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta. Helsingin päästöt ovat vähentyneet 23 prosentilla vuodesta 1990 vuoteen 2014. Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteisenä tavoitteena on vähentää päästöjä 39 prosenttia asukasta kohden vuosina 1990 - 2030. Tämä tavoite saavutettiin Helsingissä vuonna 2014.

Energiantuotannon osalta päästöjä vähennetään strategiaohjelman mukaan 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta. Sähkön ja lämmön tuotantorakennetta muutetaan siten, että uusiutuvien energianlähteiden osuus on vuoteen 2020 mennessä noin

20 prosenttia. Helen Oy:n pidemmän aikavälin tavoitteena on hiilineutraali energiantuotanto vuonna 2050.

Kaupunginvaltuuston käsittelyyn on tulossa loppuvuodesta Helen Oy:n kehitysohjelma, jossa esitetään suunnitelma siitä, miten määritetyt ensivaiheen ilmastotavoitteet saavutetaan 2020-luvun alkupuolella.

Kaupunkialueen energiatehokkuuden tavoitteeksi on ympäristöpolitiikassa asetettu asukasta kohden lasketun energiankäytön väheneminen 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoden 2005 tasosta. Vuonna 2014 asukaskohtainen energiankulutus oli vähentynyt 11 prosenttia. Energiansäästöneuvottelukunnan asettama tavoite kaupungin hallintokunnille on kumulatiivinen kahden prosentin energiansäästö vuosittain verrattuna vuoteen 2010.

Nykyisen energiatehokkuussopimuksen tavoite kaudella 2008-2016 on yhteensä yhdeksän prosenttia vuoden 2005 energiankulutuksesta. Tavoitteesta oli vuonna 2014 saavutettu yli 80 prosenttia. Neuvottelut energiatehokkuussopimusten seuraavan kauden tavoitteista ja sisällöstä ovat käynnissä, ja tällä hetkellä odotettavissa on 7,5 prosentin säästötavoite kaudelle 2017-2025.

Kaupungin ympäristöpolitiikka asettaa kaupungin hankinnoille kunnianhimoiset tavoitteet. Vuoteen 2015 mennessä 50 prosentissa hankinnoista ja vuoteen 2020 mennessä kaikkiin hankintoihin tulee sisältyä ympäristökriteerejä.

Ilmastonmuutoksen hillitsemistoimenpiteiden rinnalla kaupunki toteuttaa muuttuviin olosuhteisiin tähtääviä sopeutumis- ja varautumistoimia mm. parantamalla tulva- ja hulevesien sekä lumen hallintaa ja sään ääri-ilmiöihin varautumista. Ympäristöpolitiikan linjausten mukaisesti sopeutumistoimet integroidaan kaupungin hallintokuntien toimintaan.

Ilmastotavoitteiden edistäminen kaupungin organisaatiossa

Vastuu ilmastotavoitteiden edistämisestä jakautuu kaupungin hallintokuntien kesken niiden toimialojen mukaisesti. Energiatehokkuutta ja hajautetun uusiutuvan energian tuotantoa kaupunkialueella edistetään useilla kaupungin ohjauskeinoilla.

Kaupunginkanslia toimii kaupunkitason suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelimenä ja huolehtii erityisesti kaupungin strategiaohjelman valmistelusta ja siinä asetettujen ilmastotavoitteiden seurannasta. Kaupunginkanslia huolehtii myös kaupungin kansainvälisen toiminnan järjestämisestä ja koordinoimisesta sekä kansainvälisestä kaupunkipolitiikasta.

Ympäristökeskuksen tehtäviin kuuluu koordinoita energiatehokkuuteen sekä ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvää ohjausta, neuvontaa ja tiedotusta. Vuosittain ilmestyvässä ympäristöraportissa kuvataan kaupungin ympäristötavoitteiden toteutuminen ja toiminnan vaikutuksia ympäristöön. Syksyllä 2015 ympäristökeskus käynnisti kaupungin sisäisen ilmastoverkoston toiminnan. Verkoston tavoitteena on uuden työkuulttuurin ja työtapojen kehittäminen, päällekkäisen työn karsiminen ja poikkileikkaavan hallinnollisen yhteistyön kehittäminen ja siten tehokkuuden kasvattaminen.

Kaupunkisuunnitteluvirasto huolehtii kaavoituksen ja liikennesuunnittelun kautta maankäytön ilmastovaikutusten arvioinnista ja on keskeinen toimija ilmastomuutokseen liittyvissä sopeutumis- ja varautumistoimissa. Kaavoituksella luodaan lähtökohdat niin rakennusten energiatehokkuudelle, mahdollisuuksille hyödyntää uusiutuvaa energiaa kuin liikkumistarpeen vähentämiselle ja mahdollisuuksille käyttää kestäviä liikkumistapoja. Päätöksentekovaiheessa oleva Yleiskaava 2050 mahdollistaa mittavan kaupunkirakenteellisen muutoksen Helsingissä. Kaavan yleisenä tavoitteena on vahvistaa energiatehokasta kaupunkirakennetta. Kaupungin tiivistyminen joukkoliikenteen verkostojen varteen mahdollistaa vähäpäästöisen liikkumisen. Yleiskaavatyön ohessa käynnissä on tuulivoiman sijoitusperiaatteiden laadinta kaupungin alueelle.

Tontinluovutusehdoissa on asetettu vähimmäisvaatimukset asuinkeuhkalojen energiatehokkuudelle. Täydennysrakentamisella pyritään tiivistämään asutusta alueille, joilla on valmiiksi rakennettu kunnallistekniikka ja toimivat julkisen liikenteen yhteydet. Kaupungin omistamien palvelu- ja asuinrakennusten energiatehokkuudelle on kansallisia rakentamismääräyksiä tiukemmat tavoitteet. Aurinkopaneelin ja -keräimen tai ilmalämpöpumpun saa asentaa rakennukseen tai tontille ilman erillistä toimenpidelupaa.

Rakennusvirasto vastaa julkisen rakentamisen energiansäästötyön koordinaatiosta sekä koko kaupungin energiatehokkuustyötä koordinoivan energiansäästöneuvottelukunnan toiminnasta. Helsingin energiatehokkuustyötä edistää ja valvoo vuodesta 1974 toiminut energiansäästöneuvottelukunta, johon on nimetty edustajat 20 energiankäytön ja -tuotannon kannalta tärkeimmistä virastosta, liikelaitoksesta ja yhtiöstä. Neuvottelukunta raportoi vuosittain kaupungin energiankäytöstä, sen kehityksestä ja energiansäästötoiminnasta. Kaupunginjohtajien ilmasto- ja energiasopimuksen (Covenant of Mayors) sekä kaupungin energiatehokkuussopimuksen toimeenpano ja seuranta ovat energiansäästöneuvottelukunnan vastuulla.

Rakennusvalvontavirasto tarjoaa Tellinki-palvelupisteessään neuvontaa pientalojen rakentajille ja korjaajille rakennuslupa-asioiden lisäksi energiatehokkuuteen ja lämmitystapavalintoihin liittyen. Neuvontaa kuluttajille ja pk-yrityksille tarjoaa lisäksi Pääkaupunkiseudun energianeuvonta, jossa Helsingin kaupunki on yksi toiminnan rahoittajista.

Kaupungin oman toiminnan energiatehokkuutta parannetaan jatkuvasti sekä rakennusten että katuvalaistuksen energiankäytössä. Useat rakennusten energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet ovat taloudellisesti kannattavia ja niiden toteuttaminen pienentää kohteiden käytönaikaisia energiakustannuksia. Kaupungin oman toiminnan energiankulutus on vähentynyt 11 prosenttia vuodesta 2010 ja asukasta kohden laskettuna 13 prosenttia. Kaupungin omistamien rakennusten lämmön ominaiskulutus on vähentynyt vuodesta 1990 lähtien 20 prosenttia ja sähkön ominaiskulutus on saatu laskettua takaisin vuoden 1990 tasolle. Kaupungin valaistuksessa on pystytty vähentämään energiankulutusta 25 prosentilla vuodesta 1997 uuden teknologian ja parempien valaisinten avulla. Tulevaisuudessa energiankulutusta vähentää uusi älykäs ohjausjärjestelmä sekä uudet LED-valaisimet.

Uusiutuvaa energiaa hyödynnetään jo useissa kaupungin asuin- ja palvelurakennuksissa ja uusia toteutuksia tarkastellaan ainakin uudisrakentamisen ja peruskorjauksien yhteydessä. Kaupungin omien uudiskohteiden rakentamisen ja vanhojen rakennusten peruskorjausten energiatehokkuudelle asetetut vaatimukset vaikuttavat välillisesti koko rakennusalaan edellyttäessään suunnittelijoilta, urakoitsijoilta ja laitetoimittajilta jatkuvaa kehittämistä ja aikaisempaa parempien ratkaisujen löytämistä.

Ympäristökriteerien käyttö kilpailutuksissa ja hankinnoissa on lisääntynyt. Kriteerejä ovat muun muassa energiatehokkuus, vähäpäästöisyys ja kierrätettävyyys. Hankintakeskus on mukana kansainvälisessä hankintojen kestävän kehityksen yhteistyössä.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) edistää pääkaupunkiseudun ilmastostrategian ja ilmastomuutokseen sopeutumisen strategian toteuttamista yhteistyössä kaupunkien ja muiden seudullisten toimijoiden kanssa. Lisäksi HSY seuraa pääkaupunkiseudun ilmanlaatua ja julkaisee ilmastotietoa avoimena datana. HSY:n osana toimii pääkaupunkiseudun yhteinen Ilmastoinfo, joka antaa neuvontaa ja tietoa asukkaille ja pk-yrityksille hiilijalanjäljen pienentämiseksi.

02.11.2015

Kj/9

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa yhteistyössä seudun kuntien kanssa seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta, joka on keskeinen väline kestävän liikkumisen edistämiseksi. HSL kehittää yhteistyössä Helsingin kanssa joukkoliikennejärjestelmää entistä vähäpäästöisemmäksi.

HSL:n strategisena tavoitteena on leikata joukkoliikenteen kasvihuonekaasu- ja lähipäästöjä vuoteen 2025 mennessä yli 90 prosenttia. Tämä tavoite edellyttää sähköbussien merkittävää käyttöönottoa ja dieselbussien siirtymistä biopolttoaineiden käyttöön. Raideliikenne käyttää jo nyt pelkästään kestävästi tuotettua sähköä.

Ilmastotavoitteiden edistäminen kumppanuuksien ja elinkeinokehityksen avulla

Laajemmassa tarkastelussa kaupunki voi edistää yritysten ja muiden yhteisöjen ilmastotyötä kumppanuuksien ja yhteistyön kautta. Kaupungilla on suuremmat mahdollisuudet edistää päästöjen vähentämistä ja energiatehokkuutta kaupungin omassa toiminnassa kuin koko kaupunkialueella, mutta koska kaupungin oman toiminnan osuus kaupunkialueen päästöistä on alle kymmenen prosenttia, on ensiarvoisen tärkeää käynnistää ja mahdollistaa sellaisia toimia, jotka edistävät muiden toimijoiden aikaansaamia päästövähennyksiä.

Helsingin ilmastotiekartta 2050 valmistui keväällä 2015. Se kertoo yleisellä tasolla tiestä hiilineutraalisuuteen ja sopeutumisesta muuttuvaan ilmastoon kooten yhteen Helsingin ilmastotavoitteet ja toimenpiteet. Siinä esitellään kaupungin ja kaupunkilaisten tärkeimmät toimenpiteet ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi. Ilmastotiekartan tarkoituksena on toimia keskustelun avaajana ja suunnittelun apuvälineenä kehitettäessä Helsingin ilmastotyötä vaikuttavammaksi ja vuorovaikutteisemmaksi. Koska yli puolet kasvihuonepäästöistä on lähtöisin helsinkiläisistä kotitalouksista ja niiden energiankulutuksesta, on keskeistä nostaa asukkaiden ilmastotietoisuutta osallisuutta vahvistamalla.

Avoimen datan ja teknologian avulla edistetään päätöksentekoon osallistumista. Älykäs ja mittaava ympäristö tuottaa enenevässä määrin reaaliaikaista tietoa, joka tukee ilmastoystävällisiä valintoja esimerkiksi arjen liikkumisessa. Esimerkkihankkeessa Helsingin kaupunkialue kuvattiin pienkoneen lämpökameralla. Kuvausten avulla havainnollistetaan kaupungin rakennusten kattojen lämpöhukat. Tiedot julkistetaan kartalla ja avoimena datana.

Suomen kuuden suurimman kaupungin kaupunginjohtajilla on ilmastoverkosto, jossa on sovittu konkreettisista ilmastoaloitteista. Kaupunkien yhteistyönä toteutetaan myös ns. 6Aika-strategiaa, joka on osa Suomen rakennerahasto-ohjelman ”Kestävää kasvua ja työtä

2014–2020” toteutusta. Alkuvaiheessa strategiaa toteutetaan kärkihankkeilla ja kokeiluilla. Iso Roobertinkatu on osa Ilmastokatu-hanketta, jossa alueen yritykset ja asukkaat kehittävät tulevaisuuden keskustaa. Katu toimii yritysten uusien vähähiilisten tuotteiden ja palveluiden tai toimintamallien testialustana ja referenssialueena.

Kaupungit ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvien ratkaisujen mahdollistajina. Kestävää kehitystä edistäville teknologiaratkaisuille on maailmanlaajuisia kysyntää. Esimerkiksi Kööpenhamina on onnistunut luomaan kaupunkibrändin, joka pitkälti perustuu kansainväliseen edelläkävijyyteen ilmastoasioissa ja kestävässä kehityksessä.

Useat elinkeinopoliittiset toimet ja erillishankkeet voivat osaltaan tukea kaupungin ilmastotavoitteita. Strategiaohjelman mukaisesti kaupunki pyrkii toiminnallaan vaikuttamaan erityisesti ympäristöliiketoiminta-alan kasvuun.

Pääkaupunkiseudusta rakennetaan kansainvälisen luokan referenssialuetta älykkäille ja ekologisesti kestäville ratkaisuille Helsingin, Espoon ja Vantaan käynnistämässä Smart & Clean -yhteistyöhankkeessa Sitran kanssa. Tavoitteena on tehdä seudusta houkuttelevampi investointikohde ja luoda samalla uutta liiketoimintaa ja lisää työpaikkoja. Viiden vuoden aikana on määrä käynnistää 20–30 merkittävää hankekokonaisuutta.

HSL on mukana Smart & Clean -yhteistyöhankkeeseen liittyvässä projektissa, jonka tavoitteena on tuoda biopolttoaineet joukkoliikenteen käyttöön täysimääräisesti vuoteen 2020 mennessä.

Kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston kanssa ilmasto- ja ympäristöasioissa. Helsingin yliopiston ilmakehä- ja ilmastotutkimus on maailmanluokkaa. Aalto-yliopisto, kuten myös Helsingin kaupunki, toimii Climate KIC Nordic -hankkeessa, joka edistää cleantech-alan yrittäjyyttä.

EU:n kaupunkipolitiikassa korostuu kaupunkien rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa. Painopisteitä ovat mm. älykaupunkiratkaisut (smart city), vähähiilinen talous ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Helsinki osallistuu useaan EU-rahoitteiseen ilmasto- ja ympäristöhankkeeseen.

Lisäksi Helsinki osallistuu ICLEI:n maailmanlaajuiseen ilmastokampanjaan CCP (Cities for Climate Protection). Suomen osalta kampanjaa koordinoi Kuntaliitto ja siihen osallistuu Suomesta 47 kuntaa ja kaksi kuntayhtymää. Kampanjaa ollaan ICLEI:n puolesta uusimassa, ja Helsinki on osallistumassa uuteen Green Climate Cities -

02.11.2015

Kj/9

osioon, joka testaa uusia ilmastotyökaluja ja jakaa kokemuksia muille kunnille.

Uusilla asuinalueilla toteutetaan ilmasto- ja ympäristöpilotteja. Östersundomiin valmistellaan biotalousintegraattia yhteistyössä yritysten kanssa. Laitos tuottaisi jätteestä etanolia ja lämpöä, joita voidaan myöhemmin käyttää alueen lämmittämiseen ja ajoneuvojen polttoaineeksi. Kalasatamassa Helen Oy:n kanssa toteutetaan älykkään energiajärjestelmän mallialuetta, jossa ekotehokas kaukojäähdytys, sähkölaitteiden etäohjaus, sähkön varastointi ja kiinteistön kysyntäjoustovalmiudet vievät kohti kestäväen kehityksen mukaista kaupunkiasumista.

Kaupungin omien uudiskohteiden rakentamisen ja vanhojen rakennusten peruskorjausten energiatehokkuudelle asetetut vaatimukset vaikuttavat välillisesti koko rakennusalaan. Näin kaupunki voi edistää myös cleantech-alojen toimintaa sekä uusien tuotteiden ja palveluiden syntymistä.

Helsingin kaupungin ja elinkeinoelämän sekä tutkimuslaitosten ja yliopistojen välillä toimii Ilmastokumppanit-verkosto, jossa on jo yli 50 jäsentä. Itämerihaaste, johon on liittynyt noin 220 organisaatiota, keskittyy Suomenlahtea ja Itämeren koskeviin ympäristökysymyksiin.

Kansainvälinen ilmastopolitiikka

YK:n ilmastopöytäkirja muodostaa puitteet kansainväliselle ilmastopolitiikalle. Prosessin seuraava välietappi on Pariisissa järjestettävä COP21-huippukokous 30.11. - 11.12.2015.

Perinteisesti ilmastokokouksen isäntäkaupunki on järjestänyt paikallishallintojen edustajille suunnatun erilliskokouksen. Pariisin kaupunki on kutsunut kaupunginjohtajia eri puolilta maailmaa koolle 4.12.2015.

Tätä pohjusti maaliskuussa järjestetty valmisteleva kokous, johon osallistui 31 suurkaupungin edustajat eri puolilta Eurooppaa. Useimpien kaupunkien ilmastotavoitteet noudattavat Covenant of Mayors -aloitteessa sovittuja päämääriä. Aloitetta ollaan parhaillaan päivittämässä mm. asettamalla tavoitteeksi vähentää hiilidioksidipäästöjä 40 prosentilla vuoteen 2030 mennessä EU:n yleisen lokakuussa 2014 hyväksytyyn päästövähennystavoitteen mukaisesti ja sisällyttämällä siihen myös sopeutumiseen liittyviä toimia. Uudistettu Covenant of Mayors julkistettiin Brysselissä 15.10.2015.

Yhteismitallisuuden löytäminen paikallishallintojen ilmastotyössä on haastavaa, kun jo EU:n sisällä kuntien tehtävät ja asema vaihtelevat suuresti jäsenmaasta toiseen.

Pohjoismaita yhdistävät vahvat peruskunnat, joilla on laajat vastuut. Reykjavikissa järjestetyssä pohjoismaisten pääkaupunkien kokouksessa 7. - 8.5.2015 sovittiin, että pääkaupungit valmistelevat yhteisen julistuksen Pariisin ilmastokokoukseen. Lisäksi esillä on ollut pohjoismaisten pääkaupunkien yhteisesiintyminen Pariisissa.

Helsinki osallistuu myös kuntien kestävän kehityksen maailmanjärjestön ICLEI:n järjestämään oheisohjelmaan, joka jatkuu koko Pariisin ilmastokokouksen ajan.

Kehittämistarpeet

Liittyminen Compact of Mayors -aloitteeseen

Kaupunkien ilmastotyön näkyvyyden parantamiseksi ja vertailun helpottamiseksi on luotu uusi globaali Compact of Mayors -raportointijärjestelmä, joka toimii myös kaupunkien yhteistyöverkostona. Sen perustajiin lukeutuu keskeisiä kaupunkien ympäristöverkostoja ja -toimijoita, kuten ICLEI.

Aloitteeseen liittymällä kaupungit sitoutuvat raportoimaan ilmastotavoitteistaan sekä niiden toteutumisesta. Ympäristökeskus huolehtisi Helsingin kaupungin osalta tietojen raportoinnista. Aloitteeseen ei liity jäsenmaksua.

Ajantasainen lista aloitteeseen liittyneistä kaupungeista, joita on yli 200, löytyy verkko-osoitteesta <http://www.compactofmayors.org/cities/>. Muut pohjoismaiset pääkaupungit ovat mukana.

Helsingin kaupunki on vastaanottanut kutsun liittyä aloitteeseen osana valmistautumista Pariisin COP21-kokoukseen.

Kaupungin ilmastotyöryhmän perustaminen

Ilmastotyön merkityksen kasvaessa ja kansainvälisen ulottuvuuden vahvistuessa korostuu lukuisissa eri verkostoissa ja järjestöissä toteutuvan kaupungin toiminnan koordinaatiotarve.

Kaupunginjohtaja on ympäristökeskuksen esityksestä asettamassa ilmastoasioiden koordinaatiota varten työryhmän. Lisäksi koordinaatiotarve huomioidaan kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamista koskevassa valmistelussa.

02.11.2015

Kj/9

Jatkotyössä keskeisiä määriteltäviä asioita ovat vuosien 2020 ja 2050 osalta määriteltyjen tavoitteiden väliin sijoittuvat välietapit, eli käytännössä vuoteen 2030 tähtäävät ilmastopoliittiset tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. EU on Eurooppa-neuvoston päätöksellä 24.10.2014 sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään vähintään 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 1990. Ympäristöministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan kansallista keskipitkän aikavälin ilmastopoliittikan suunnitelmaa, jolla linjataan päästövähennystoimia vuoteen 2030 saakka. Helsingin ilmastotiekartta 2050 toimii lähtökohtana kaupungin valmistelutyölle.

Työryhmä tulee kokoamaan sekä ilmastotavoitteet että mallin siitä, miten työtä koordinoidaan. Lisäksi työryhmä valmistelee selvityksen kaupunginhallitukselle Pariisin ilmastokokouksen vaikutuksista kevään 2016 aikana. Seuraava etappi on valmistautuminen valtuustokauden 2017 - 2021 strategiaohjelmaan tulevien ilmastotavoitteiden määrittelyyn.

Kaupungin ilmastopoliittikkaa kokouksessa esittelevät kaupunginkanslian (elinkeinojohtaja Marja-Leena Rinkineva, kaupunginsihteeri Victor Andersson), rakennusviraston (vs. toimistopäällikkö Katri Kuusinen) ja ympäristökeskuksen (ympäristöjohtaja Esa Nikunen, ympäristönsuojelupäällikkö Päivi Kippo-Edlund) edustajat.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Victor Andersson, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
victor.andersson(a)hel.fi
Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin ilmastotiekartta 2050
- 2 Compact of Mayors -aloitteen esittely
- 3 Pohjoismaisten pääkaupunkien ilmastojuulistus

Oheismateriaali

- 1 Kaupungin ilmastotyöhön liittyviä toimijoita
- 2 Pariisin ilmastopimuksen keskeiset neuvottelukysymykset

Päätöshistoria

02.11.2015

Kj/9

Ympäristölautakunta 14.04.2015 § 148

HEL 2015-002990 T 11 00 00

Päätös

Ympäristölautakunta päätti merkitä ilmastotiekartan tiedoksi. Lautakunta suosittelee, että hallintokunnat käyttävät tiekarttaa hyödyksi kehittäessään ilmastotyötä yhä vaikuttavamiksi.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Jari Viinanen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31519
jari.viinanen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566